

	DIŞÜNİTLERİNDE VE DIŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

1. AMAÇ:

Sterilizasyon/dezenfeksiyon uygulamaları için sterilizasyon yöntemlerini, dezenfektan seçimi ve dezenfektanların kullanım ilkelerini belirlemektir.

2. KAPSAM

Fakültedeki tüm birimleri kapsar. Enfeksiyonların önlenmesinde en önemli olay sterilizasyonun sağlanmasıdır.

3. TANIMLAR

Temizlik: Nesnenin yabancı maddelerden, deterjan kullanarak veya deterjansız olarak su ile Kir ve organik atıkların fiziksel olarak uzaklaştırılmasıdır. Yıkamayı kurutma izler. Sterilizasyon ve dezenfeksiyondan önce temizleme aşaması çok önemlidir.

Dekontaminasyon: Kontamine malzemenin temizlik, dezenfeksiyon veya sterilizasyon ile kullanıma elverişli hale getirilmesi Nesnelerden patojen mikroorganizmaların uzaklaştırılmasıdır.

Sterilizasyon: Bakteriyel sporlar dahil olmak üzere bütün mikrobiyal yaşamın fiziksel veya kimyasal yollarla tam olarak yok edilmesidir. Her tür mikroorganizma ve sporların Steril olması gereken aletler ve yüksek ısıya dayanıklı malzemeler basınçlı buhar ile steril edilmektedir. Sterilizasyonun etkinliği indikatörler ile doğrulanır. Sterilizasyon güvenliğinin sağlanması ve enfeksiyonun yayılmasını önlemede büyük sorumluluğa sahip olan, kliniğin değişik bölgelerinden kirlenmiş malzemeleri işlenmek üzere toplayıp ve tekrar kullanıcıya teslim eden sterilizasyon üniteleri kontrol ,alım-satım kolaylığı,personel sayısı ve eğitimi açısından en etkili yol olarak karşımıza çıkar.

Antiseptik: Canlı üzerinde kullanılabilen germisitler

Germisit: Mikroorganizmaları tahrip eden herhangi bir madde

Dezenfektan: cansız ortamda mikroorganizmaları inaktive etmek için kullanılan maddeler

Dezenfeksiyon: Cansız bir nesne üzerindeki bakteri endosporları dışında kalan tüm patojen mikroorganizmaların yok edilmesidir.

Yüksek seviye dezenfeksiyon: tüm vejetatif bakteriler, virüsler ve mantar sporları ile bakteri sporlarının bir kısmının eliminasyonu Deri ve mukoza bütünlüğünün bozulduğu yerlerde kullanılan malzemelerin dezenfeksiyonu bu grupta yer alır. Bakteriyel endosporlar hariç mikroorganizmaların tümünü 20 dakikada öldüren dezenfektanlardır.

Orta seviye dezenfeksiyon: Tüberküloz etkenleri ve diğer vejetatif bakterilere ve mantarların çoğunun inaktive edilmesi. Steril vücut bölgelerine girmeyen, bütünlüğü bozulmamış mukozalara temas eden malzemelerin dezenfeksiyonu bu grupta yer alır. Bakteri sporları hariç tüberküloz basili ve diğer mikroorganizmaları 10 dakikada etkileyen dezenfektanlardır.

Düşük seviye dezenfeksiyon: Tüberküloz etkenleri ve zarfsız virüslere etkisiz olan ancak bir kısım vejetatif mikroorganizmaları inaktive edebilen dezenfeksiyon seviyesi Normal ve bütünlüğü bozulmamış deriye temas eden nesnelerin dezenfeksiyonu bu grupta yer alır. Bakteri endosporları ve tüberküloz basiline etkili olmayan, vejetatif bakterilerin çoğunu, bazı mantar ve virüsleri 10 dakikada öldüren dezenfektanlardır.

	DIŞÜNİTLERİNDE VE DIŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

Tablo 1. Yüksek, Orta ve Düşük Seviyeli Dezenfektanlar

DEZENFEKTAN	KULLANIM KONSANTRASYONU
YÜKSEK SEVİYELİ Gluteraldehit Formaldehit Sodyum hipoklorit Perasetik asit Hidrojen peroksit	% 2 - 3.2 % 6 – 8 100 – 1000 ppm serbest klor ≤ % 1 % 6 – 25
ORTA SEVİYELİ Etil veya isopropil alkol Fenol ve fenol bileşikler İyodoforlar Glikoprotamin	% 60 – 95 % 4.4 – 5 30 – 50 ppm serbest iyot % 4
DÜŞÜK SEVİYELİ Etil veya isopropil alkol Fenol ve fenol bileşikler İyodoforlar Sodyum hipoklorit Kuarternar amonyum bileşikler	% 50 % 0.4 – 5 30 – 50 ppm serbest iyot 100 ppm serbest iyot % 0.4 – 1.6

Kritik Araç-gereçlerin Sterilizasyon/Dezenfeksiyonu ; Steril olan dokulara,vücut boşluklarına ve vücut sıvılarına doğrudan temas eden araçlar:Diş hekimliğinde çekimde kullanılan aletler (davye, elavatör vb.)Tedavide kullanılan el aletleri (Ayna,sond, amalgam-siman fulvarı,eksklavatör vb.) Kanal eğeleri, frezler , rontlar,türner vb. Bu gruptaki araç ve gereçlerin güvenli kullanımı için steril olmaları gerekir. Aletler sterilizasyon işlemi için Sterilizasyon Ünitesine gönderilir.	1.Davyeler 2.Periost elavatörleri 3.elavatörler 4.Aynalar 5.Amgam fulvarı 6.Preseller 7.sondlar 8-Ölçü kaşıkları	Isıya dayanıklı olanlar için otoklav ile sterilizasyon	Tek kullanımlık aletler tekrar kullanılmamalıdır .
Yarı Kritik Araç-gereçlerin Sterilizasyon/Dezenfeksiyonu ; Mukozalara yada bütünlüğü bozulmuş	1.sabit kalemler 2-protez frezleri 3-protez spatüller	Aletler kullanıldıktan sonra bol su ile	Sterilizasyon gerçekleştirilmediyse yüksek yüzey

	DIŞÜNİTLERİNDE VE DIŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

cilde temas eden ancak vücuda penetre olmayan araçlar (vb.) Bu gruptaki araç ve gereçlerin güvenli kullanımı için yüksek düzeyde dezenfeksiyon işlemi gereklidir.	4-protez polisaj fırçası 5-mikromotor 6-piyasemen 7-kroşe pensleri 8-alçı bıçağı	yıkayıp dezenfektanda bekletilmeli gerekirse sterilizasyon işlemine tabii olmalıdır.	dezenfektanda 15 dk bekletilmelidir veya hızlı yüzey dezenfektanı kullanılarak silinmelidir.
Kritik Olamayan Araç-gereçlerin Sterilizasyon/Dezenfeksiyonu ;Vücut bütünlüğü bozulmamış, sağlam deri ile temas eden araç-gereçler orta ve düşük düzeyde dezenfeksiyon veya sadece su ile basit temizlik önerilir.	1.Tansiyon aleti manşonu, 2.steteskop, 3.oksijen maskeleri 4.ambu ve mask	Hızlı yüzey dezenfektanı ya da %70 alkol ile silinir	Hızlı yüzey dezenfektanı sadece sert ve düzgün yüzeyler için uygundur. Deri, mukoza ve göz irritasyonu ve metal yüzeylerde korozyon yapabilir.

TEMEL İLKELER Tablo-1 Spaulding Sınıflaması

Dezenfektan madde kullanımında;

Kullanılacak alan veya alet, dezenfektan madde kullanım güvenliği, diğer maddelerle uyumsuzluğu, solüsyonların hazırlanması, dezenfekte edilecek yüzeyle temas süresi, direnç gibi durumlar göz önüne alınarak, üretici firma önerileri ve Enfeksiyon kontrol Komitesinin kararları doğrultusunda dezenfeksiyon işlemi gerçekleştirilecektir.

PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU VE STERİLİZASYONU

Polisaj Taşları, çelik frez, ront frez,vs. : Hasta ile temas eden protez, kırık tamiri işlemlerinden hemen sonra dezenfektan solüsyona atılacaktır veya hızlı yüzey dezenfektanı ile silinmelidir.

Polisaj fırçası, keçe : Hasta ile temas eden protez, kırık tamiri işlemlerinden hemen sonra dezenfektan solüsyona atılacaktır.

Spatüller: Hasta ile temas eden protez, kırık tamiri işlemlerinden hemen sonra dezenfektan solüsyona atılacaktır veya hızlı yüzey dezenfektanı ile silinmelidir.

Mikromotor: Her günün sonunda tozu alınarak, hızlı yüzey dezenfektanı ile silinerek temizlenecektir.

Piyasemen: Her hastadan sonra hızlı yüzey dezenfektanı ile dezenfekte edilecektir.

Kroşe Pensleri: Her kullanımdan sonra dezenfektan solüsyona atılacaktır veya hızlı yüzey dezenfektanı ile dezenfekte edilecektir.

Boller, Alçı kaşığı, alçı bıçağı: Hasta ile temas eden protez, kırık tamiri işlemlerinde kullanıldıktan hemen sonra, bu durumlar dışında her günün sonunda dezenfektan solüsyona atılıp, dezenfektan maddenin içinde 15 dk bekletilir veya hızlı yüzey dezenfektanı ile silinir. Bol ve kaşıklar çıkartılıp bol su ile durulanır. Dezenfekte edilmiş bol ve kaşıklar ters çevrilerek (ağız kapalı olarak) bekletilir.

	DIŞÜNİTLERİNDE VE DIŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

Hasta tarafından kullanılmış protezler: Dezenfektanın içinde 15 dk bekletilir veya hızlı yüzey dezenfektanı ile silinir.

Ölçüler ve kapanış mumları: Tükrük, kan ve diğer artıkları uzaklaştırmak amacıyla alınan ölçüler akan su altında yıkanacak, kısa sürede etki eden dezenfektan sprey uygulanacaktır.

Ölçü Maddelerinin Dezenfeksiyonu

1. Ölçülerin dezenfeksiyon işlemi sırasında, yüzey kalitesi ve boyutsal stabilitesinin korunması önemlidir. Bu yüzden distorsiyon eğilimi olan ölçü maddeleri önce temizlenmeli, sonra sprey dezenfektan kullanılmalıdır.
2. Tükrük, kan ve diğer artıkları uzaklaştırmak amacıyla, ölçüler önce su ile lavaboda yıkanmalı, enzimatikli solüsyonda bekletilmelidir. Daha sonra ölçü maddesine göre(hidrokolloid, polieter v.b)ya dezenfektanda bekletilmeli ya da dezenfektan sprey kullanılmalı ve teknisyene ulaştırılmalıdır.
3. Dezenfeksiyon işlemi sonrasında alçı modellere zarar vermemesi için artık Dezenfektanların uzaklaştırılması Amacıyla ölçü tekrar yıkanmalıdır

Aşağıdaki tabloda MSÜ de kullanılan araç-gerece göre yapılacak sterilizasyon ve dezenfeksiyon gereklilikleri sunulmuştur.

ALET VE MALZEMELER	MERKEZİMİZDE YAPILAN DEZENFEKSİYON YÖNTEMİ	ALTERNATİF YÖNTEM
Bireysel akrilik kaşık	Sprey dezenfektan kullanılıyor.	Yüksek düzey dezenfektan
Sabit protez(metal porselen)	Sprey dezenfektan kullanılıyor	
Plastik ölçü kaşığı	Yüksek düzey dezenfektan kullanılıyor.	
Parlatma lastiği frezler	Otoklav veya hızlı yüzey dezenfektan	
Paslanmaz çelik ölçü kaşıkları	Otoklavda steril edilir. dezenfeksiyon istenirse önce enzimatikte bekletilmeli sonra 15 dk dezenfektanda bekletilir.	
Alçı model		
Sprey dezenfektan kullanılıyor		
Kapanış mumları	Sprey dezenfektan	
Hareketli protez	Sprey dezenfektan kullanılıyor	

	DİŞÜNİTLERİNDE VE DİŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

3.5 PROTEZLERİN DEZENFEKSİYONU

Eski protezler, labaratuvar ortamında yapılan yeni protezlerin kontaminasyonuna neden olmaması için ayrı kabul edilmelidir.

Labaratuara kabul edilen her protez tek kullanımlık ayrı kaplarda veya poşetlerde bulunmalıdır. Üzerine kime ait olduğu tarih ve işlem v.b barkot yapıştırılmalıdır.

Akrilik protezler dezenfeksiyon işleminden sonra sudan geçirilir.

Aliminyum ve krom kaplı, paslanmaz çelik ölçü kaşıkları önce enzimatikte, sonra dezenfektanda 15 dk bekletilmeli sudan geçirilip kurulandıktan sonra paketlenip sterilizasyon ünitesine gönderilmelidir.

LABARATUAR KOŞULLARININ STERİLİZASYON VE DEZENFEKSİYONU

Labaratuara gelen ölçü ve protezler ayrı bir yerde kabul edilmeli, tek kullanımlık kaplarda muhafaza edilmelidir.

Çalışma alanındaki yüzeyler önceden temizlenmeli, bu alan günlük olarak dezenfekte edilmelidir.

Burada çalışan kişiler temiz bir labaratuvar kıyafeti giymeli, yüz maskesi, koruyucu gözlük, tek kullanımlık eldiven kullanmalıdır.

Ağızdan çıkmış protezler için kullanılan aletler ve malzemeler, diğerlerinden ayrı olarak kullanılmalıdır.

Fırçalar ve diğer teçhizat günlük olarak mutlaka dezenfekte edilmeli

STERİLİZASYON ÖNCESİ YIKAMA:

Kontamine olmuş aletler üzerinde bulunan protein, kan, müküs gibi materyallerin yok edilerek, aletlerin dezenfeksiyonunu sağlamak amaçlanır.

Kullanıcı önlük, eldiven giymeli, maskesini takmalıdır.

Aletler ayrılabilir parçaları sökölerek bol su ve deterjanla organik kirden arındırılmalıdır.

Bol su ile durulanıp kurulmalıdır.

Isıya dayanıklı kritik ya da yarı kritik aletler sterilizasyon ünitesine gönderilmelidir.

Isıya dayanıklı olmayan yarı kritik aletler için yüksek düzey dezenfeksiyon çözeltisi hazırlanmalıdır.

Aletler dezenfektan çözeltisi içine tamamen batırılmalıdır.

Çıkarılan aletler bol su ile durulanır (tercihen distile su)

El antisepsisi, El Hijyeni ve Eldiven Kullanımı Talimatında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Yer ve yüzeylerin dezenfeksiyonu, ADMS Temizliği Talimatında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

ALET DEZENFEKTANI HAZIRLANIŞI VE DEZENFEKSİYONU TALİMATI

SOLÜSYON HAZIRLANIŞI:

Dezenfektan kabına su konur

Hazırlanmış suyun içerisine dezenfektan konur.

15 günde bir solüsyon değiştirilir. Suyun rengi kirlenip, bulanık olduğu görüldüğünde, hafta gözetilmeksizin, hemen değiştirilir.

DEZENFEKSİYON İŞLEMİ:

Kirlenmiş aletler poliklinik çalışanı tarafından protez kaşığı kirli alet kabına konur.

Sterilizasyon ünitesine götürülmeden önce protez laboratuvarında solüsyon içerisine konur.

Enzimatik solüsyon kabına başka alet konmadan kabın içindeki aletler 15 dakika bekletilir.

	DİŞ ÜNİTLERİNDE VE DİŞ PROTEZ LABORATUARINDA KULLANILAN ARAÇ / GEREÇLERİN TEMİZLİĞİ, DEZENFEKSİYONU, STERİLİZASYONU ve ANTİSEPSİ İŞLEMLERİNİN İZLENMESİ TALİMATI	Doküman Kodu	SH.SY.01.02
		Yayın Tarihi	01.09.2014
		Revizyon Tarihi	15.02.2022
		Revizyon No	05

15 dakika bekletilen aletler dezenfektan solüsyonunun içine atılır. Sonra sudan geçirilerek sterilizasyon ünitesine götürülür.

NOT: Dezenfektan miktarı; karıştırılacak suyun miktarına göre artar veya azalır.

KULLANILMIŞ ALETLERİN DEZENFEKSİYON TALİMATI

Hasta için kullanılan kirlenmiş aletler poliklinik çalışanı tarafından direkt kirli protez kaşığı kapına atılır. Sterilizasyon ünitesine götürülmeden önce en son aletler enzimatik solüsyon içerisine konur. Solüsyon küvetine başka alet konmadan kabın içindeki aletler 15 dakika bekletilecektir.

15 dakika bekletilen aletler dezenfektana konulup bekletildikten sonra sudan geçirilerek sterilizasyon ünitesine sterilizasyon işlemi için götürülecektir.

Airetör kavitron ve mikromotor başlıkları hızlı yüzey dezenfektanı sıkılarak 5 dakika dezenfeksiyon işlemi için bekletilecektir.

HEPATİTLİ HASTALAR İÇİN ÜNİT ALET VE KLİNİK TEMİZLİĞİ (DEZENFEKSİYON VE STERİLİZASYON)

Ünit temizliği ve dezenfeksiyonu klinikte çalışan poliklinik çalışanı tarafından bu şekilde yapılmalıdır:

Çalışan bütün koruyucu ekipmanlarını takmalıdır. Klinik çalışanı tarafından kullanılan tüm el aletleri ve aeratör, mikromotor veya cavitron başlığı gibi mekanik aletler bir poşete konulur ve sterilizasyon ünitesine teslim edilir.

Kreşuar içi çamaşır suyu ile akıtılarak yıkanır.

Kreşuar kenarları peçete ile hızlı yüzey dezenfektanı ile silinir.

Refrektör kolu ve tüm Ünit aksanları hızlı yüzey dezenfektanı ile tek

Kullanımlık peçetelerle silinir.

Uygun miktarda çamaşır suyuyla hazırlanmış solüsyonla veya dezenfektan solüsyonuyla ünitenin koltuk kısmı silinir.

Hızlı yüzey dezenfektanı tüm bölmelere sıkılır ve 5 dakika beklenir, bu arada klinik penceresi açılarak havalandırma sağlanır.

STERİLİZASYON ÜNİTESİNDE İŞLEMLER (DEZENFEKSİYON VE STERİLİZASYON)

Poşetli olarak bu üniteye teslim edilen el aletler sudan geçirilir dezenfektan solüsyonu olan kaba konur ve 15 dk bekletilir sudan geçirilir, kurulup pakatlandıktan sonra otoklava konulur.

Aeratör, cavitron başlığı veya mikromotor gibi aletlere yüzey dezenfektanı sıkılır, silinir poşetlenerek steril edilir.

Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi polikliniklerde kullanılan diş tedavi setleri (davye, elavatör, saund , presel v.b) kirli alet kutusunda, mikromotor, aeratör uçları (frez kavitron uçları) küçük plastik kap veya bardak içine hekim tarafından Kullanıldıktan sonra konulur.

Suda geçirilmiş malzemeler 15 dk dezenfektanda bekletildikten sonra durulanıp, kurulanıp, paketlenilir.

Buradaki malzemeler her bölüme ait personel tarafından sterilizasyon ünitesine gönderilir.

Malzemeler sterilizasyon poşetine konulurken içerisine (kimyasal indikatör) konulur.

Dökümantasyon formuna otoklav bilgileri (işlem tarihi, son kullanma tarihi, sterili yapan kişinin ismi) (her çevrimde) işlenir.

Otoklavdan çıkan indikatörler kontrol edildikten sonra dökümantasyon formuna iliştilir.

Malzemeler günlük kullanıma hazır şekilde depolanır.